

Nr 125.

Ankom till riksdagens kansli den 10 maj 1946 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1946/47 till bidrag till barnhem.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (punkterna 96 och 97) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1946/47 beräkna dels till bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem ett reservationsanslag av 600 000 kronor, dels ock till bidrag till driften av barnhem ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 165, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 8 mars 1946, föreslagit riksdagen att anvisa nämnda båda anslag med 2 000 000 respektive 2 500 000 kronor.

1:o) **Bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem.** För ändamålet har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

I kungörelse den 22 juni 1945 (nr 507) ha bestämmelser meddelats om statsbidrag till uppförande eller inrättande av barnhem. Sådant statsbidrag må enligt 1 § utgå till landsting, kommun, förening, stiftelse eller annan beträffande barnhem, som upptagits i särskild plan för barnhemsvårdens ordnande. Statsbidraget må utgå med högst tre fjärdedelar av de faktiska kostnaderna för barnhemmets inrättande, dock högst 4 500 kronor för vårdplats, om nybyggnad för barnhemmet uppföres, högst 3 000 kronor för vårdplats, om befintlig byggnad för ändamålet inköpes och ombygges, samt högst 2 000 kronor för vårdplats, om i vederbörandes ägo befintlig byggnad tages i anspråk (2 §). Ansökningsärende av förevarande slag beredes av socialstyrelsen och avgöres av Kungl. Maj:t. Enligt 6 § må beviljat statsbidrag icke utbetalas, förrän barnhemmet blivit genom socialstyrelsens försorg avsynat och godkänt samt styrelsen granskat räkenskaperna över anskaffningskostnaden.

Kungörelsen trädde i kraft den 1 januari 1946. Har landsting, kommun eller barnavårdsförbund efter den 1 januari 1942 påbörjat uppförande eller inrättande av barnhem, som i kungörelsen avses, må dock statsbidrag enligt kungörelsen utgå, där synnerliga skäl därtill äro. Ansökning om statsbidrag skall i sådant fall ingivas före den 1 juli 1947.

Genom beslut den 1 februari 1946 har Kungl. Maj:t för vissa bestämda tider — dock minst fem år — räknat från och med den 1 januari 1946 fastställt planer för barnhemsvårdens ordnande inom de särskilda landsförsamlingssområdena och städerna utom landsting.

I skrivelse den 27 februari 1946 har *socialstyrelsen* hemställt, att för budgetåret 1946/47 måtte till bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem anvisas ett reservationsanslag av 3 551 850 kronor.

Föredragande statsrådet Mossberg har anfört följande.

Det belopp, varmed enligt *socialstyrelsens* förslag ifrågavarande anslag skall uppföras för budgetåret 1946/47, synes vara för högt beräknat. Hänsyn har sålunda icke tagits till det för innevarande budgetår för samma ändamål anvisade anslaget å 300 000 kronor. Vidare avser det av *socialstyrelsen* föreslagna beloppet ett maximalt behov av medel för statsbidrag till anordnande av samtliga barnhem, vilka enligt planerna beräknas vara färdiga under kalenderåret 1947. Man torde, bland annat med hänsyn till det trängda läget på byggnadsmarknaden, kunna utgå från att vissa av dessa hem icke hinna färdigställas förrän efter utgången av budgetåret 1946/47. Några säkra hållpunkter för beräkningen av det ytterligare medelsbehovet under nästa budgetår för statsbidrag till anordnande av barnhem finnas därför icke. För egen del förordar jag, att anslagsbeloppet bestämmes till 2 000 000 kronor.

Vid behandlingen av förevarande anslagsfråga har utskottet uppmärksammat, att kostnaderna för uppförande av barnhem i vissa fall betydligt överstigit den vid statsbidragsgrundernas bestämmande förra året beräknade genomsnittliga kostnaden för vårdplats, 6 000 kronor. Enligt nämnda grunder utgår bidraget med högst tre fjärdedelar av de verkliga kostnaderna för barnhemmets inrättande, dock högst 4 500 kronor för vårdplats om nybyggnad uppföres. De verkliga kostnaderna ha i vissa fall stigit till sådan höjd, att statens andel stannat ett gott stycke under hälften därav. *Utskottet.*

Tvekan synes icke kunna råda därom, att det per vårdplats angivna maximibeloppet av statens bidrag måste anses för lågt med hänsyn till genomsnittlig byggnadskostnad. Detsamma har med tiden blivit förhållandet beträffande maximibeloppen för åtskilliga av de statsbidrag, som utgå till uppförande av andra inrättningar under socialdepartementet. I ett interpellationssvar i andra kammaren den 30 mars innevarande år har statsrådet Mossberg berört dessa frågor men icke ansett tiden vara inne för att överväga en ändring av bidragsbestämmelserna. Starka skäl tala dock för en allmän översyn av de ifrågavarande maximibeloppen i syfte att bringa dem i rimligt förhållande till den kvot av de verkliga kostnaderna, med vilken statsbidrag i varje särskilt fall är avsett att utgå.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag med anslagsberäkningen grundad på nu gällande bestämmelser. Därvid förutsätter utskottet, att den översyn av nämnda bestämmelser, som utskottet anser erforderlig, skall utan dröjsmål komma till stånd ävensom att de ändrade

grunder, vilka må komma att beslutas, skola få retroaktiv giltighet på motsvarande sätt som den i ämnet nu gällande kungörelsen.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem* för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor.

2:o) **Bidrag till driften av barnhem.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 750 000 kronor.

Sedan Kungl. Maj:t den 1 februari 1946 fastställt planerna för barnhemsvårdens ordnande inom landstingsområden och städer utom landsting, har *socialstyrelsen* i skrivelse den 27 samma månad beräknat medelsbehovet under nästa budgetår för bidrag till driften av barnhem och i anslutning härtill hemställt, att för nästa budgetår för ändamålet måtte anvisas ett förslagsanslag av 2 868 535 kronor.

Föredragande statsrådet Mossberg har anfört följande.

Socialstyrelsens beräkning av medelsbehovet under nästa budgetår för de statliga bidragen till driften av barnhem torde i huvudsak kunna läggas till grund för anslagsäskandet. Med hänsyn till att beräkningen även efter fastställandet av planerna för barnhemsvårdens ordnande är i viss mån osäker torde emellertid det av socialstyrelsen föreslagna anslagsbeloppet kunna avrundas till 2 500 000 kronor.

Utskottet. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till driften av barnhem* för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 2 500 000 kronor.

Stockholm den 10 maj 1946.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 124.
